

s katerimi oni niso bili zadovoljni in so zato pričeli upor.

Načelnik Ogerskih puntarjev je bil Emerih Tekelyi, ki je kmalu s svojimi privrženci si bil velik del dežele prisvojil. Zdaj se je ponudil Turškemu sultanu za podložnika ali vazala, ako mu pripomore, da bo Ogerska popolnoma njegova. Magjari so že od nekdaj za Avatrijo velika nesreča; oni so kakor srboriti otroci kakega očeta, ki ga hočejo iz hiše suniti, da bi sami gospodarili.

Tudi Ludevik XIV., kralj Francoski, držeč se starega načela svoje vladarske hiše, da „Avstrija se mora slabiti“ — podpiral je Tekelyia in nabral si je na Poljskem oddelek prostovoljcev pod Francoskimi poveljniki.

Cesar Leopold je iskal zaveznikov; nemške dežele so mu obljubile tudi res zdatno pomoč. Za polajšanje vojskinih stroškov poslal mu je bil tudi papež po svojem kardinalu Cibo tu menjico, vredno 1 milijon in 200.000 kron. Tudi po deželi so se delale silne priprave za brambo Dunaja. Plemenitaši in duhovniki po vsem cesarstvu morali so stoterni del svojih prihodkov odrajtovati kot vojni davek.

Véliki vezir Kara Mustafa je med tem že odrinil proti Avstriji s silno armado, z 275.000 vojaki in z vso vojno pripravo; kot napovedovalce boja poslal je naprej predrzne Tatarske čete, ki so morale in požigale, koder koli so hodile. Kolik je bil strah na Dunaji, popisati se ne dá!

Ko se je od daleč videl plamen požganih hiš in še gorečih vasí, ko so nebrojni pribežniki preplašeni pripovedovali, — da Turek nikomur ne prizanese, ne starčekom, ne ženam, tudi otrokom ne, in da so jih na tisoče že v sužnost odpeljali — le kdor je Tekelyiu pokoren, je varen — sklical je cesar tajni svét, izvolil grofa Ernest Rudiger Štaremberga za poveljnika na Dunaji; za pomoč mu je dal še nekoliko izvedenih mož v tajni vojskini svét.

Plamteči ogenj je kazal, da ni je več rešitve, ne proti Štajarski meji, ne ob desnem bregu Donave. Sklenilo se je tedaj: cesar naj beži čez most proti Kremsu in Lincu.

Mestni zbor se je bil sklical na 7. dan julija meseca popoldne v cesarski grad. Tu je priporočal cesar prav prirčno županu Liebenbergu in mestnemu sodniku Schusterju, naj se Turku v bran postavijo vsi, kolikor le morejo; zagotovil ju je, da hoče pomoči kmalu poslati. In cesarica vsa objokana pokaže meščanom petletnega cesarjeviča Jožefa ter jih milo prosi, naj se ustavijo sovražniku pogumno, kar le morejo. In meščanje globoko ginjeni prisežejo, da so pripravljene prelitati kri do zadnje kaplje za slavno cesarsko hišo in blagor kristijanov.

Po tem pride ob osmih zvečer na tistem mestna straža, kakih 200 mož, ki so cesarjevo rodovino spremili čez most in jo spremljali proti severo-zahodu v Kornneuburg, kjer so za slavno gospôdo komaj nekoliko jajic dobili in jo hude lakote rešili.

Temna in soparna poletna noč se je čudno rudedila od plamena, ki se je Kamaldulenškemu samostanu nasproti na Kahlenbergu vzdigoval v zrak proti nebu. Še nad Linc (na gornjem Avstrijskem) so Tatarske čete, gotovo najete in podšuntane od nezvestega Tekelyia — podile cesarsko rodovino, toda brez škode!

Dokler je bil še cesar v mestu, bilo je zarad njega še dovolj srčnosti videti; al up in tolažba sta upadala Dunajčanom, ko so zvedeli, da tudi on odrine za svojo družino.

Zdaj je želel vsakdo ulti, in res je bežalo sem iz mesta v pol dnevu čez 60.000 ljudi. Plemenitaši vpregli

so naglo konje in se iz mesta odpeljali pustivši vse imetje. Bogate in premožne Dunajčanke so silno veliko blaga naložile na vozove in konje presilile, da so onemagali in na tla popadali; zgubljeno je bilo vse, prišle so sovražniku v roke one, njihovi otroci in vse blago.

Šest celih ur je šel voz za vozom iz Dunaja; prej si nihče še misliti ni mogel, da se v mestu toliko konj dobi! Meščanje so iz mesta odhajali, kmetiško ljudstvo pa notri prihajalo zavetja iskat.

Véliki poveljnik (v mestu) v silnem strahu za živž, kako bi preživel v mestu ostale, pa je ubranil dohod ljudi iz dežele, dal je 9. julija mostove podreti in mestna vrata zapahnuti.

8. julija začeli so Dunajčanje nekoliko lože dihati, ko je vojvoda Lotrinški z 11.000 hrabrimi vojaki od Sent-Marksa z godbo in bobni pri „Štubenskih vratih“ v mesto prišel, pri „Škotskih“ pa zopet odšel in se naselil na Taborški loki, da bi se združil z drugimi 12.000 pešci, ki so po Moravskem polji sem šli.

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Iz Rusije 11. febr. —7. — Nazadnje tedaj skozi mračne oblake, ki so nam skrivali sedajnost in prihodnost, je zasijalo solnce radostne nade. „Praviteljstvenni Vestnik“ nam je prinesel pogoje ne samo mirú, ki se bo sklepal v Evropskem kongresu, ampak tudi pogoje premirja, ki je delo Rusije in Turčije brez Evrope. Ti pogoji presežajo vse naše nade, katere smo mogli imeti s teh por, ko so se začeli o njem pogajati. Kaj Rusi mislijo o današnjem položaji, kakor se je zdaj objasnilo, bodo čitatelji „Novic“ najlože sodili po vvodnem članku poslednjega lista „Moskovskih Vedomosti“.

One govore tako-le: „Sklenjeno premirje je vredno zimskega, v zgodovini brezprimerne prehoda naših armad čez Balkane. Težkih žrtev je stal ta prehod, vendar — blagoslovite spomin padlih junakov! — oni so odkupili še večje žrtve, ki bi bile sicer potrebne. S temi udarci, ki so sledili drug za drugim z neverjetno hitrostjo, je kampanija resnično končana. Naš protivnik se je zgrudil v onemoglosti. On se je udal vsem pogojem, ki so ga popolnoma dali v našo vlast. Samo premirje je nekrvava skromno objavljena, pa zato sijajnejša zmaga. Pri prvem sporočilu o premirji, kdo je mogel ceniti njegov pomen? Turki popuščajo pridonavske trdnjave, sovražno delo prenehuje, prej kakor je sklenjen mir, o katerega pogojih čujejo se razne govorce, druga drugi navskriž. Al Rusija ni bila zavezana, kakor so si domišljavali Angležki ministri, vsemu svetu razodevati nadrobnosti svojega pogajevanja s Turčijo. Turki tudi so si šteli za svojo dolžnost biti pohlevni. Mi smo privolili v to, da bomo sklepali mir v konferenciji držav; al nikdo ni mogel tirjati, da bi mi sklepali premirje po ukazu družih držav ali pa po želji Anglije. Turčija, ki je obupala nad svojimi prijatelji, se je popolnoma udala v roke zmagovalca; ona je položila svoje orožje k njegovim nogam in mu je vročila vse ključe svojih tdnjav. Lahko je razumeti neizmerno britkost, s katero so Angležki ministri pričakovali nadrobnih sporočil o premirji; lahko je razumeti ropot in šum v Angleškem parlamentu, o katerem pripovedujejo današnji telegrami. Oni so prejeli sporočilo, da premirje je sklenjeno, a med tem jim njihov Carigraški poslanec Lejard s strašnim trepetom čez Bombej in Indijo pošilja sporočila, da Rusi se vendar pomikajo naprej in se približujejo Carigradu. Rusi so se primaknili k Carigradu skoraj le na

streljaj daljave in Turki jim prepuščajo linijo obrambe svoje stolice. Na drugem mestu so se približale Ruske armade z dveh strani k Galipolji in sultan bode zdaj težko dal brez Ruskega privoljenja firman za vstop Angleške flote v Dardanele. Premirje nam je dalo ne samo pridonavske trdnjave, ampak tudi še kaj drugega, kar — slava Bogú! — do danes nikomur ni bilo znano. V našo vlast je prešlo pomorje od naše meje skoraj do Varne, tako, da nam bo lahko našo predbalkansko armado oskrbovati po morji z vsemi potrebščinami. V naših rokah so luke Burgos in Midija, tako, da imamo zvezo po morji tudi z našo zabalkansko armado, ki se je vrezala prav v srce Turške države. V naših rokah je vse obrežje Marmarnega morja skoraj od Carigrada do Šarkijeja, ki leži na morji prav na vratih Galipoljskega polotoka, in na drugi strani polotoka od Uršije je v naših rokah Egejsko pomorje do Makre.

Komur je znan zemljevid Balkanskega polotoka, ta vé, kaj to pomeni.

Naj le prosijo zdaj Angleški ministri v svojem parlamentu izvanrednega kredita! Mi želimo lordu Bekonsfildu, da dobi šterlingov na kupe, da poplača stroške svoje perfidne neutralitete. Zdaj mi lahko celó to želimo, da bi Bekonsfildovska Anglija ne ostala samo pri jalovem grozenji. Naše delo bi se bližalo h koncu, ako bi Angleško kraljestvo teme s pozlačeno streho, — le-tó kraljestvo, ki cvetè z goljufo, ki se redí z nasiljem, ki je objelo ves svet s svojimi malopridnimi mrežami, — ako bi le-tó kraljestvo brezvestnega kovarstva prejelo zasluženi udarec! Položaj naš na Balkanskem polotoku je zdaj tako mogočen, da nas celó nič ne straši Evropska konferencija. Delo naše je v rokah našega blagoslovljenega vladarja.“

Iz Dunaja 17. sveč. — „Slovanska Beseda“ tukajšnja, ki se je lani preselila skoraj na sredino Dunajskega mesta (Rothenthurm-Strasse, 12 v 1. nadstr.), imela je v svojem novem, krasnem prostoru redni véliki zbor za lansko leto 31. januarija t. l. o predsedovanju svojega prvosednika, grofa Jana Haracha. Čistega imetka jej je ostalo 2416 gold. 81 kr. Za národno gledišče Pražko nabralo se je 221 gld. — Večjih večernih veselíc bilo je deset, ob četrkih pa „jour fix“. Časnikov se je nahajalo v čitalnici 31: 14 političnih, 9 leposlovnih, 8 znanstvenih (po jeziku: poleg 8 neslovanskih še 23 slovanskih, med katerimi 5 južnoslovanskih: „Obzor“, „Srpska Zora“, „Srbadija“, „Novice“ pa „Slov. Narod“). Razen časnikov ima „Slovanska Beseda“ tudi obilno knjižnico, iz katere posojuje družabnikom mnogo knjig vseh narečij slovanskih. — Poprejšnjega prvosednika izvolili so si na novo kar ploskaje („per acclamationem“). Med 18 novimi odborniki sta 2 južna Slovana. Za prvosednikovega namestnika bil je izbran v novem odboru vrli rodoljub (Čeh) g. Kalandra. — Iz vsega srca želimo temu sredinskemu zbirališču, Slovanom Dunajskim tako potrebnemu, ugodnega uspeha, ter smo si v svesti, da ga tudi doseže na sedanjem mestu z obilnejšim pristopanjem novih družabnikov, ki se že oglašajo, kakor slišimo na veliko radost.

V Gorici 17. febr. — Tridnevica za rajncega papeža Pija IX. se je končala včeraj. Cerkev je bila že prva dva dni polna ljudi, včeraj pa je bila gnječja kakor o največjih shodih. Obrednik so bili včeraj Nj. eksc. prečastiti kneznadškof sami. Životopis slavnega Pija je bral jezuit O. Bankič dobro uro časa. Udeležile so se svečanosti vse razne oblastnije: državne — sosebno veliko vojaških častnikov — deželna in mestna; dalje obilo plemenitašev in veliko odlične gospode obojega spola. Srednji šoli z učiteljstvom ste

bili tudi v prvostolni cerkvi in sicer gimnazij v petek, realka pa v saboto. Cerkev je bila črno opravljena; sosebno so se odlikovali presbiterij in obe galeriji. Mrtvaški oder je bil primerno visok, dostojen in bogato razsvetljen. Doneske za črno opravo je nabiral poseben odbor in že pred nekimi dnevi nabral 500 gold. — kar je tukajšnjemu „Goriziano“-u trn v peti. Največ sta podarila prevzv. gosp. nadškof in gosp. grof Chambord, kateri se je vse 3 dni vseh obredov udeležil.

Na Premu 9. sveč. *) (*Poslano.*) Gosp. Anton Valenčič, mlinar in posestnik v Kilovčeh! Dolgo časa sem mislil, da ste miroljuben in vsacemu človeku pravičen mož; al skušnje mi pričajo, da to ni tako. Mislil sem in mislil, kako in kedaj bi bil jaz Vam le najmanjšo krivico storil, da me že več časa pri ljudéh osipate s psovkami, katere na tem mestu še imenovati ne morem. Ker jaz družega vzroka ne vem, zakaj bi se bili Vi v mojo čast zagnali, kakor to, da sem se mislil ženiti, Vam hočem na Vaša razžaljenja, kolikor mi mogoče, hladnokrvno odgovoriti. Ako ste hoteli dekle, katero sem jaz očitno pred vsem svetom snubil, bratu svoje neveste pridobiti, imeli bi bili kot pošten mož očitno in dostojno pred njene stariše stopiti. Al Vi ste v ta namen se poslužili krivih potov, ali, da Vam naravnost povem, nepoštenih sredstev. — Zdaj pa Vam je prosta pot do nje; jaz sem se Vam umaknil; zato zdaj na noge, stari! Pravijo, da nekaterim ljudem sivi lasje v pozni starosti postanejo črni. Vam sicer lasje niso postali črni, al stara Vaša kri spremenila se je v mladenško. In zato, ker je mladenška kri nemirna in burna, ste se v me zagnali, čeravno bi psovke, s katerimi mene Vi osipate, se bolje dale obrniti na Vašo hišo. Ste me razumeli? Več Vam na tem mestu iz spoštovanja Vaše starosti ne rečem, in le to tirjam, da me vprihodnje popolnem pri miru pustite, sicer Vam bodem z drugo bakljo posvetil.

Anton Žnidaršič, poštni odpravnik.

Iz Bizovika. (*Narodna čitalnica naša*) napravi prihodnjo nedeljo, 24. dne t. m. veselico s plesom, h kateri vse svoje ude prijazno vabi. Začetek ob 4. uri popoldne. Za neude je vstopnina 20 krajc.

Odbor.

Iz Šmarije 17. sveč. — Včeraj je naš prečastiti dekán gosp. Matija Brolih nagle smrti za mrtvodom umrl, 65 let star. Duhovstvo zgubi po njem izvrstnega možaka, narod iskrenega rodoljuba. Bodi mu zemljica lahka!

Iz Ljubljane. — Za rajncega papeža je bila v petek tudi tukaj, kakor v glavnih mestih vse Avstrije, v stolni cerkvi od gospoda knezoškofa z veliko asistenco peta slovesna črna maša, pri kateri so bili pričujoči zastopniki c. k. deželne vlade, deželnega in mestnega odbora, c. k. vojaščine in družega pobožnega ljudstva več.

— (*Ljubljansko društvo gospej*) za ranjene in bolne vojake je vsled poziva na pomoč ranjencem v Rusko-turški vojski nabranih milodarov v skupnem znesku 206 goldinarjev odposlalo Avstrijskemu patriotičnemu društvu na Dunaj. Z dopisom od 12. dne t. m. št. 158 je ono, potrdivši prejem v imenu ranjencev obeh vojskujočih se strank, izreklo najtoplejšo zahvalo za velikodušni dar, ter zagotovilo, da je darove natančno po volji darilcev razdelilo.

— (*Pevsko društvo v Presnicah na Českem*) name-rava zidati „pevski dom“, da bi s tem zidanjem zasluzka naklonilo revnim ljudem v Rudogorji (*Erzge-*

*) Vredništva časnikov ne morejo biti odgovorna za članke o osebnih zadevah, vzlasti kedar je „pravda za nevesto“. Ker pa je ravno predpustni čas, nismo hoteli odreči prostora za javno obrambo časti g. pisatelju. Vred.

birge). Potrebni denar misli po dobitkih z loterijo nabrati, in je v ta namen izdalo srečk po 50 kr. Poslalo je društvo nekoliko srečk tudi Ljubljanski „Glasbeni matici“ in „čitalnici“ za prodaj, ki se dobijo pri blagajniku „Glasb. Matice“ gosp. Fr. Dreniku (kongresni trg št. 14), ki je vljudno prevzel prodajo navedenih srečk v dobrodejne namene.

— Truplo gosp. Ferd. Schmidta, dobroznanega entomologa, iskrenega pospeševalca sadjereje na Kranjskem in odbornika družbe kmetijske, ki se je v prejšnjih letih, dokler je stanoval še v Šiški, v „Novicah“ večkrat oglasil pod imenom „Kovač v Šiški“, smo v pondeljek spremili na pokopališče. Umrli je v 87. letu starosti 16. dne t. m. Naj v miru počiva!

— (Slovensko gledališče.) V nedeljo 24. dne t. m. se bode predstavljala burka s petjem „Robert in Bertram“, in to na občo zahtevanje. Burka je zarad izvrstnega muzikaličnega dela g. Stöckl-na prvokrat jako dopadla, torej se je nadejati polnega Talijnega hrama. Opozorujemo tudi vnanje prijatelje slovenskega gledališča na to izredno predstavo.

— (Brencelj št. 4), ki je pribrenčal oni teden, ima na zadnji strani veilko podobo z dobro zadetimi slikami Gorčakovega, Bismarka in Andrassyja, ki kaže, kako diplomati „slepe miši lové“ in Andrassy le sam sebe vjame. Tudi v besedi je ta list zopet mikaven, med drugimi prime glasovitega vit. Vestenecka prav občutljivo za žilico.

Častite naročnike in bralce „Novic“, „Slovenca“ in „Danice“ opozorujemo, naj beró v današnjem „Oglasniku“ razglas o „podobi novega papeža“.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Zbornica poslancev je v soboto končala glavno razpravo o colnini in z 204 glasovi proti 56 (med katerimi naša federalistična stranka) sklenila začeti specijalno debato. S tem sklepom sicer ni še vladnim predlogom zagotovljena zmaga, vendar, če ustavoverci, ki so toliko kričali zoper povikšano colnino za kavo in petrolej, se tudi tu potuhnejo, da z ministerstvom Auerspergovim sami sebe vzdržijo na krmilu, je zmaga vladna gotova. Izvrstno je govoril pl. Zallinger iz federalističnega stališča zoper vladno colninsko predlogo; tega govora posnetek prinesemo drugi pot. Seja 16. dne t. m. je bila deloma zeló viharna; kampljali so se hudó Skene, Granitsch in Gomperz.

— Volitve poslancev za deželne zборе bodo povsod v drugi polovici prihodnjega meseca. Gališkemu deželnemu odboru je došel od vlade glas, da bode deželni zbor Gališki, kakor vsi drugi deželni zbori, sklican koncem aprila meseca.

— Delegaciji, ki neki začnete svoje delo v začetku marcija, boste imeli le malo sej zato, ker Andrassy bo moral v kongres se podati in ne bo mogel pričujoč biti pri obravnavah delegacij.

Ogersko. Iz Budapešta 18. sveč. — Do danes ni še prišlo do glasovanja o colni in kupčijski zvezi. Kakor je podoba, ni dvombe, da zmaga vlada s svojimi predlogi, ker neki tudi — Hrvatski poslanci pomagajo Tiszi, da se vzdrži nesrečna pogodba in nesrečni dualizem!! — V seji zadnjega petka je bil zopet velik škandal v zbornici. Poslanec skrajne levice Czany je v kljub opominu predsednikovemu ponavljal trditev, da Tisza je z novo pogodbo postal izdajalec domovine, kakor nekdanj Görgey, in ker

so Madarasz, Simony in Nemet kričali: „res je, res je“, je nastal tak vriš, da je bila sramota.

Iz Rima. — Včeraj (29 dne t. m.) po preteku 9dnevnih pogrebnih žalostnic in pripravah za konklave se je imel začeti konklave. Kakor se iz ust kardinalov sliši, utegne volitev novega papeža o 4 ali 5 dnevih gotova biti. Govori se tudi, da bode novi papež za trenutek zapustil Vatikan (sedanjo stolico papeževo) in protestoval zoper to, da se je papežem vzela svetovna vlada. — 13. dne t. m. ne večer je telegraf iz Rima prinesel sledeče poročilo o slovesnem pogrebu sv. očeta Pija IX.: Vsa cerkev sv. Petra je tamna, razsvitljene so samo mrtvaška kapela in sakristija. Pogrebna svečanost se je pričela v sakristiji s tem, da se je bralo notarsko pismo, ki potrjuje, da je kapitel sv. Petra prevzel mrliča papeža, ga varoval in da ga sedaj položi v grob. Po tem je slovesni sprevod šel po cerkvi. Truplo v belem ornatu je v trugi iz črne dobovine, ki je znotraj bila obložena z belo svilo, počivalo tako visoko, da ga je vsak videl. Ko so prišli s prevodom nazaj v mrtvaško kapelo, so to trugo položili v svinčeno, ki je bila ovita s črno zlatim pokrivalom. Pri svečanosti pogreba so bili pričujoči samo kardinali, papeževo dvoranstvo, zbor diplomatov — v vsem skupaj kakih 500 oseb, kajti glavni uhod cerkve je bil zaprt, ker so se bali, da ne bi pri veliki gnječi ljudstva nastal kak nemir. Trugo so djali v grobno izdolblino, otvor zatvorili in pred njim pribili tablo z imenom „Pij IX.“. — Sv. oče so zapustili dve oporoki: v eni en del svojega premoženja darujejo cerkvenim napravam, v drugi žlahti svoji. Poleg tega dobijo v spomin od sv. očeta darove tudi cesar Franc Jožef in še nekateri drugi katoliški vladarji. Tudi novi papež dobi spomenik. — Po telegramu iz Rima od 19. dne t. m. so se 18. dne t. m. zvečer kardinali zaprli v konklave za volitev novega papeža. 61 jih je.

— Iz Rusko turškega bojišča. Vse je tiho, iz Azije nobenih novic, iz juga pa tudi ne zeló važnih. Bolj ko na jug se obrača pozornost svetá na Angleže, ki v svojem parlamentu ropotajo, ker čutijo, da so se vjeli v lastno past. Zadnje dni so strahú, da ne bi Rusi šli v Carigrad, poslali svoje brodovje preko Dardanel do tako zvanih „prinčnih otokov“ pred Carigradom; zdaj se je pa tudi ta že umaknila nazaj do Gemlika. Ruske armade stojé povsod še tam, kamor so stopile o sklepu premirja. Tudi Črnagora in Srbija ste pristopili premirju. Po Ruskem naročilu pa se na Srbskem vendar-le nabirajo nova krdela, kar kaže, da Rusija nima posebnega zaupanja do kongresa, h kateremu se zdaj vse velike oblasti pripravljajo.

Ustaja na Grškem napreduje, isto tako na Kreti. V Tesaliji in Epiru pa uganjajo Turške čete svoje navadne grozovitosti; v dveh krajih so poklale vse prebivalce Grške narodnosti. To se godí še zdaj, ko sultan Ruskega cara miru prosi! Turek je pač le ljuta divja zver.

V Angleškem parlamentu se je iz poročila od leta 1877. zvedelo, da je Rusija Angleški svoje pogoje mirú sporočila že junija meseca p. l., predno so Rusi prestopili Balkan. Takrat bi bila zadovoljna bila z mejo za Bulgarijo že ob Balkanu, pa Angleži so mislili, da Turčija še s tem ne bo zadovoljna. Zdaj pa Angleži sami ne vedó prav, pri čem da so.

Listnica vredništva. Gosp. J. N. v B: Lepa hvala za poslano. Prejeli smo tudi „popravek“ Matič. l., al ker „Nov.“ ne pridejo vsem M—jem v roke, ugajal bode „popravek“ bolje prvemu četrletniku M., za katerega ga hranimo.